

Ks § 90

Dnr KS 2024/122

Yttrande på revisorernas granskning av kommunens ekonomistyrning och budgetprocess

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen beslutar att yttra sig till revisorerna enligt förvaltningens förslag i ärendebeskrivningen.

Ärendebeskrivning

Revisorerna har genomfört en fördjupad granskning av Tomelilla kommuns budgetprocess och ekonomistyrning. Granskningen ingår i revisionsplanen för 2024. Revisorerna beslutade den 18 juni 2024 följande:

”Revisorerna beslutar godkänna granskningsrapport från KPMG AB och översänder granskningsrapporten samt missivskrivelse till kommunstyrelsen för yttrande senast 2024-09-15 samt till kommunfullmäktige för kännedom.”

Sammanfattning av granskningen och dess slutsatser:

Syftet med granskningen har varit att bedöma om kommunstyrelsen och nämnderna säkerställt rutiner för en effektiv och tillfredsställande ekonomistyrning och uppföljning.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att kommunstyrelsen och nämnderna delvis har säkerställt ändamålsenliga rutiner för en effektiv och tillfredsställande ekonomistyrning och uppföljning.

Av genomförd granskning framgår att kommunen de senaste åren arbetat med ett pågående utvecklingsarbete i syfte att dels stärka kommunens ekonomistyrning och budgetprocess för en hållbar ekonomi, dels utveckla och effektivisera den interna kontrollen gällande system och rutiner. Utvecklingsprocessen omfattar uppdatering av styrdokument utifrån nya lagar samt framtida utmaningar som kommunen identifierat. För 2024 och framåt kommer både verksamhet och ekonomi påverkas av minskat invånarantal, minskade skatteintäkter samt ökad efterfrågan inom till exempel vård och omsorg. Vi ser därför positivt på det pågående utvecklingsarbetet och uppmuntrar kommunstyrelsen och dess nämnder att fortsätta arbetet med att stärka ekonomistyrningen och budgetprocessen.

§ 90 forts.

Utifrån resultatet av vår granskning rekommenderar vi kommunstyrelsen och nämnderna att:

- * Fortsatt säkerställa arbetet med att ta fram, och besluta om de styrdokument som är under framtagande.
- * Säkerställa att beslutsdatum framkommer av redan beslutade styrdokument.
- * Säkerställa att det framgår i kommunstyrelsens beslut behov av eventuella åtgärder i samband med redovisning av nämndernas ekonomiska uppföljning.

Förvaltningen, genom kanslichef Johan Linander, föreslår att kommunstyrelsen yttrar sig enligt följande till revisorerna:

Först av allt kan konstateras att granskningen utfaller mycket positivt för Tomelilla kommun. I bedömning efter bedömning på respektive ställd revisionsfråga konstateras att Tomelilla kommun i allt väsentligt (bättre än så blir det inte i en revisionsgranskning) gör rätt:

”I Tomelilla kommun finns i allt väsentligt tillfredsställande styrdokument avseende kommunens ekonomistyrning och budgetprocess.”

”Vår bedömning är att budget- och uppföljningsprocesserna är i allt väsentligt ändamålsenliga. Vidare är ansvaret för budget och uppföljning i allt väsentligt tydligt. Därtill bedömer vi att det finns i allt väsentligt tillförlitliga och uppdaterade underlag för budgetarbetet.”

”I Tomelilla kommun upprättas i allt väsentligt ändamålsenliga prognoser, vidare bedöms prognossäkerheten som i allt väsentlig rimlig.”

Så det är med förvåning vi ser att revisorernas slutsats enbart blir att kommunstyrelsen och nämnderna delvis har säkerställt ändamålsenliga rutiner för en effektiv och tillfredsställande ekonomistyrning och uppföljning.

Visserligen kommer revisorerna fram till att ”avvikelser i förhållande till budget och prognos är delvis analyserade och hanterade” samt att ”kommunstyrelsen utövar delvis en tillräcklig uppsikt”, men detta beror på ett missförstånd från revisorernas sida. Mer om detta längre ner i yttrandet.

Rekommendationerna

”Fortsatt säkerställa arbetet med att ta fram, och besluta om de styrdokument som är under framtagande.”

§ 90 forts.

En udda rekommendation, självklart kommer kommunen att fortsätta det arbete som redan påbörjats.

”Säkerställa att beslutsdatum framkommer av redan beslutade styrdokument.”

Självklart ska samtliga styrdokument innehålla beslutsdatum och revisorerna får gärna upplysa om vilka gällande styrdokument som inte är daterade så att detta kan rättas till.

I mallen för Tomelilla kommuns styrdokument finns ett sidhuvud där följande ska fyllas i: Beslutsinstans, beslutsdatum, beslutsparagraf, datum då styrdokumentet börjar att gälla, dokumentansvarig politisk instans, dokumentansvarig tjänsteperson samt när och hur styrdokumentet ska följas upp

Samtliga dokument som finns i författningssamlingen under Ekonomi och finans innehåller beslutsdatum även om några av de äldre styrdokumenten är skrivna i en äldre mall.

Säkerställa att det framgår i kommunstyrelsens beslut behov av eventuella åtgärder i samband med redovisning av nämndernas ekonomiska uppföljning.

I denna rekommendation döljs sannolikt ett missförstånd.

Enligt gällande reglemente för ekonomistyrning, antaget i februari 2024:

”Nämnder är skyldiga att löpande under budgetåret utan anmodan vidta åtgärder vid befarat underskott, och ska löpande hålla kommunstyrelsen informerad om verksamhetens utveckling och risker med påverkan på kommunens ställning och resultat.”

Vidare:

”Uppvisar en prognos ett underskott ska nämnden ta fram en handlingsplan för en budget i balans. Handlingsplanen ska redovisas till kommunstyrelsen senast 6 veckor efter att nämnden beslutat att godkänna den uppföljningsrapport där det prognosticerade underskottet redovisades. Handlingsplanen ska tydliggöra åtgärdernas effekt i tid och pengar.”

Ansvaret ligger alltså på nämnderna att löpande **utan anmodan** från kommunstyrelsen vidta åtgärder vid befarat underskott. Nämnderna ska också löpande hålla kommunstyrelsen **informerad** om verksamhetens utveckling och risker med påverkan på kommunens ställning och resultat.

§ 90 forts.

Prognostiseras ett underskott ska nämnden ta fram en handlingsplan och denna ska **redovisas** till kommunstyrelsen senast sex veckor efter prognosen.

När revisorerna skriver i sin rapport att behov av eventuella åtgärder ska framgå i kommunstyrelsens beslut så är detta fel enligt gällande ekonomistyrningsreglemente.

Det är inte kommunstyrelsen som ska ta över ansvaret från nämnderna när en prognos visar på underskott. Det är nämnderna som ska ta fram sina handlingsplaner som de äger och har ansvar för att verkställa. Med andra ord ska kommunstyrelsen inte besluta om några handlingsplaner och inte heller godkänna, eller inte godkänna, nämndernas handlingsplaner.

Ekonomistyrningsreglementet är tydlig med att kommunstyrelsen ska informeras vid befarat underskott och få en redovisning av nämnds handlingsplan efter senast sex veckor. Det handlar alltså om information, inte att ta över något ansvar från nämnderna. Denna information beslutar kommunstyrelsen att lägga till handlingarna.

Kommunallagen 6 kap. 1 § ger inte kommunstyrelsen några maktmedel över nämnderna. Det handlar om uppsikt, det vill säga att se vad nämnderna gör, inte om att fatta beslut. I förarbetena till kommunallagen (2017:725) framgår också att kommunstyrelsen ska vända sig till kommunfullmäktige om kommunstyrelsen inte tycker att en nämnd vidtar nödvändiga åtgärder.

Övrigt

Slutligen krävs en kommentar gällande påståendet att Tomelilla kommun från 2024 och framåt kommer att påverkas av minskat invånarantal och minskade skatteintäkter. Detta överensstämmer inte med den prognos som SKR ger ut och inte heller med den mer försiktiga prognos som Tomelilla kommun själva jobbar efter.

Befolkningsantagandet är att kommunen kommer att öka med några få personer 2025 och sedan med ca 35 personer per år framöver. Prognosen för skatteintäkterna inklusive utjämningsystemet är att skatteintäkterna kommer att öka med ca 33 mnkr per år.

Ekonomiska konsekvenser

Några åtgärder som innebär ekonomiska konsekvenser behöver inte vidtas med anledning av granskningen.

Barnperspektivet

Ärendet berör inte barn nämnvärt.

Miljöperspektivet

Ärendet berör inte miljön nämnvärt.

§ 90 forts.

Uppföljning

Ärendet kommer att lämnas till kommunfullmäktige för information.

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen beslutar att yttra sig till revisorerna enligt förvaltningens förslag i ärendebeskrivningen.

Beslutsunderlag

Kommunstyrelsens arbetsutskott § 156/2024, handlingsid: Ks 2024.2880.

Revisorerna § 25/2024, handlingsid: Ks 2024.1994.

Missiv granskning av ekonomistyrning, handlingsid: Ks 2024.1995.

Granskning av budgetprocess och ekonomistyrning, handlingsid: Ks 2024.1996.

Tidigare behandling

Rev § 25/2024:

Revisorerna beslutar godkänna granskningsrapport från KPMG AB och översänder granskningsrapporten samt missivskrivelse till kommunstyrelsen för yttrande senast 2024-09-15 samt till kommunfullmäktige för kännedom.

Beslutet skickas till:

Kommunfullmäktige för kännedom